עין משפם נר מצוה

לאוין סה טוש"ע

שבת הלכה כג סמג

מימן שיח סעיף א:

מו.

ל) שבת מד., ב) [ל"ל דמניא וכן איתא בגיטין וכן איתא בגיטין ועמ"ש שס], ג) ב"ק עא. גיטיו נג: בילה יו: תרומות פ"ב מ"ג שבת לח. כתובות לד. ותוס׳ דשבת פ״ג ה"ג], ד) [תרומות פ"ב מ"ג], ל) [שבת קכ:], 1) [לעיל יד.], 1) [עירובין מ.], ק) עי רש"ל ורש"ח ט) בס"ח: כלום.

הנהות הכ"ח

(h) רש"י ד"ה במזיד וכו' אי מה קדש אסור בהנאה אף מעשה שנת אסורין בהנאה ת"ל לכם שלכם יהא יכול אפילו : בשונג

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תד"ה מוכי וכו' וי דבמילתה דלה שכיח. נ"ב שי"ח מ"ש בוה:

מוסף רש"י

בשוגג יאכל. הוא עלמו יאף כשכת (גיטין נג: י. וכנוי"ז כחורוח לד. ור"ק בו ביום והוא הדין לאחרים, ואיידי דתני רישא בדידיה תני נמי סיפא בדידיה, והכי איבעי לן לפרושי בהכל שוחטין (ב"ק שם) או: לא יאכל הוא לעולם אבל אחרים ישראלים **אוכליס** (כתובות לד. וכעי״ז בוובווניו וכעייו מו.). ר' יהודה בשוגג יאכל. בות עומו למונחי שבת יאות עלנות לנותנה שבת לאחר שהמתין בכדי שיעשו, אבל בשבת לא, דקנים שונג אכוו מזיד וניחיו וג וכעי"ז כתובות לד.) וכו כיום לא הוא ולא אחרים, ואיידי דבעי למיתני סיפא בדידיה תנא נמי ברישא בדידיה (ב"ק שם). במזיד לא יאכל. הוא עולמית אבל אחרים אוכלים (שם וכתובות שם). לא לו ולא לאחרים. ישכחל. אבל מוכרו ונותנו לעובדי (כתובות שם). אסורה באכילה. משום אסרות באבילות. משוט שחיטת שבת, ליומא. כל היום ואפילו בא לאכול נ**טל חי** (לעיל יד.).

שימה מקובצת

מקראי יליף לה רבי יוחנן בכתובות

הדולק בשבת. נ״ב [f שהדליהו רו ראוחו שרח: יאכל אפי׳ הוא ואפי׳ בו ריות דר"מ: גו ולא רטי נמי מ״ט: ד] דבמלתא דלא שכיח לא גזרו ביה :רבנן והס״ד

כגון של נחושת וכיולה בהן: מהדולק כשבת. שהיה נר דולק בו בין השמשות דמוקלה מחמת איסור שאסור לכבות הנר נאסר גם הוא לטלטל וכיון שהוקלה לבין השמשות הוקלה לכל היום: בידים. שהדליקו

בו הנר אבל בהמה דממילא מידחיא אימר דהדר חזיא: יאכל. הוא עלמו ¢כל נרות של מתכת ממלמלין חוץ מן הנר ובו ביום ואין לריך להמתין עד הערב שהדליקו בו באותה שבת ודלמא שאני בכדי שיעשו דהא דאמרינן בעלמאי התם דהוא דחי ליה בידים אלא אמר לערב בכדי שיעשו לית ליה לר"מ אלא רב אשי רבי יהודה דמבשל היא ידתנן היכא דעבד ישראל איסורא ובמזיד המבשל בשבת בשוגג יאכל במזיד לא דאיכא חיובא דלא נמטייה הנאה יאכל דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר מאיסורא אבל בשוגג לא: במזיד. אבשוגג יאכל במוצאי שבת במזיד לא דאיכא איסורא: לא יאכל. בו ביום עד שתחשך ובכדי שיעשו. והוא הדין יאכל עולמית רבי יוחגן הסנדלר אומר לאחרים נמי דאסור למיכליה בו ביום בשוגג יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא דטעמא משום דלא נמטייה הנאה לו במזיד לא יאכל עולמית לא לו ולא מאיסורא הוא וכי שהי לאורתא בכדי לאחרים ונוקמה במזיד ורבי מאיר לא סלקא שינושו לא מנוי לו הנאה מיניה ואיידי דעתך דקתני דומיא דיום הכפורים מה יום דתנא רישא בדידיה דאשמעינן רבותא הכפורים לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד להתירא תנא נמי סיפא בדידיה: לא אכיל אף הכא נמי לא שנא בשוגג רבי יהודה אומר בשוגג יאכל במולאי ולא שנא במזיד לא אכיל ומי מצית מוקמת שבת. ולא בשבת. וה"ה לאחריני דאע"ג דבשוגג חיוב סקילה ליכא עבירה מיהא לה בשוגג ורבי יהודה והא אף על פי איכא ובעינו בכדי שיעשו דלא נימטיה שמתחייב בנפשו קתני הכי קאמר אע"פ הנאה מנודירה ואיידי דבנוי למחני דבמזיד מתחייב בנפשו הוא הכא דבשוגג סיפא לא יאכל עולמית בדידיה אבל שחימתו כשרה ונוקמה כרבי יוחגן הסנדלר לאחריני שרי דאיהו דעבד איסורא דאמר לא שנא בשוגג ולא שנא במזיד לא קנסוהו רבנן אבל אחריני לא תנא אכיל רבי יוחגן הסנדלר קמפליג במוצאי רישא נמי בדידיה ומתניתין נמי דקתני שבת לאחרים ולא לו תנא דידן שחיטתו כשרה אסורה באכילה ליומיה לדידיה ולאחריני בשוגג מתוקמא ורבי יהודה היא ולקמן קתני לא שנא לו ולא שנא לאחרים תני תנא קמיה דרב יהמבשל בשבת בשוגג פריך והא מתחייב בנפשו קתני חוהא יאכל במזיד לא יאכל ומשתיק ליה רב ליכא למימר רישא נמי דוקא איהו אבל אחריני שרו בו ביום ואיהו אסור משום מאי מעמא משתיק ליה יאילימא משום דקנסו שוגג אטו מזיד ומתניתין דאסר דסבירא ליה כרבי יהודה ותנא תני כרבי ליה ליומיה אפילו לאחריני לאו רבי מאיר משום דסבירא ליה כרבי יהודה מאן יהודה היא דא"כ דקנסא דרישא אטו דָתני כרבי מאיר משתיק ליה ועוד מי סבר מזיד הוא אמאי מישתרי הוא לאורתא לה כרבי יהודה והאמר רב חנן בר אמי כי מורי להו רב לתלמידיה מורי להו כר׳ הא קתני גבי מזיד לא יאכל עולמית אלא טעמא משום דלא ליתהני מעבירה הוא ולא שנא הוא ולא שנא אחריני: מאיר וכי דריש בפירקא דריש כרבי יהודה ר' יוחנן הסנדלר אומר בשוגג יאכל משום עמי הארץ וכי תימא תנא בפירקיה למולחי שבת. בכדי שיעשו כר׳ יהודה תנא קמיה אטו כולי עלמא לתנא צייתי דמשוי ליה עבירה אף בשוגג ועדיפא לאמורא צייתי אמר רב נחמן בר יצחק מדרבי יהודה דאילו רבי יהודה שרי תנא שוחט תנא קמיה דרב השוחט בשבת ליה לאורתא אפי׳ לדידיה דלא קנים שוגג אטו מזיד ורבי יוחנן קנים שוגג בשוגג יאכל במזיד לא יאכל אמר ליה אטו מזיד הלכך איהו דעבד איסורא מאי דעתיך כרבי מאיר עד כאן לא קשרי קנסו רבנן אחריני דלא עבדי איסורא רבי מאיר אלא במבשל דראוי לכום אבל לא הנסו אלא בכדי שיעשו ימתינו דלא שוחם דאין ראוי לכום לא והא מתניתין ניתהני מעבירה: במזיד לא יאכל רשוחם הוא יואמר רב הונא דרש חייא עולמים כו'. לאו משום קנסא הוא בר רב משמיה דרב אסורה באכילה דהא אחריני לא עבוד איסורא אלא

כל הנרום של מחכם מטלטלים. דשל מחכות לא מאיסי אפילו ישנים הבובשל בשבת בשונג יאבד. אפילו סבו ביום דר"מ לא קנים כלל שוגג אטו מזיד כדמוכח בהניזקין (גיטין נג:) ובפ׳

כירה (שבת דף לת.) נמי משמע דשרי בו ביום גבי הא דבעי מרבי חייא בר אבא שכח קדירה ע"ג כירה כו' במזיד לא יאכל לא הוא ולא

אחרים בו ביום אבל במול"ם שרי אפי׳ לדידיה מדבעי לאוקמי מתניתין ר"מ ובמזיד ומתניתין דומיא דיוה"כ קתני דאסור בו ביום בין לו בין לאחרים ושחיטתו כשרה קתני לא שנא לו ולא שנא לאחרים כדאמרינן בסמוך ועוד אי במזיד לא יאכל עולמית לר"מ א"כ היינו מזיד דרבי יהודה כמו שאפרש וכן שוגג דרבי יהודה דהא מוקי מתניתין בשוגג ורבי יהודה ובמזיד לא יאכל עולמית הוא אבל אחרים אוכלים למוצאי שבת דאי לא יאכלו עולמית א״כ היינו מזיד דרבי יוחנן הסנדלר ועוד דבמרובה (ב"ק דף עא.) מוקי דרבנן דפטרו בטבח בשבת מתשלומי ד' וה' כרבי יוחנן הסנדלר ולא מוקי לה כר' יהודה ובעי נמי התם מאי טעמא דר' יוחנן הסנדלר ולא בעי חמ"ט דר' יהודה כללא דמילתא מזיד דר"מ שוגג דר' יהודה מזיד דרבי יהודה שוגג דרבי יוחנו הסנדלר: בורי להו בר"ם. משמע שכן הלכה וכן דרש רבא בפ' כירה (שבת דף לח. ע"ש) כר"מ וקשה מכאן לפי׳ הקונטרם דבריש אין לדין (בילה דף כד:) גבי עובד כוכבים שהביח דורון לישרחל אם יש מאותו המין במחובר אסורין ולערב נמי אסורין בכדי שיעשו ופירש הקונט׳ דטעמא דאסורין בכדי שיעשו כדי שלא יהנה ממלאכת י"ט והרי מבשל בשבת דבשונג יאכל אע"ג דנהנה ממלאכת שבת ומיהו י"ל דאין נהנה כ"כ כיון דבלאו בישול ראוי לכום אבל קשה משוחט בשבת בשוגג דיחכל לר"מ היכא דהיה לו חולה מבעוד יום והבריא כדאמרינן בסמוך משום דלא הוי מוקלה ולא אסר מטעם שנהנה ממלאכת שבת אוי"ל דבמילתה דלה שכיח לה גזרוש: בי שרי ר"מ כגון שהיה לו חולה מבעוד יום. וא"ת ונוקי מתניתין בשוגג ור"מ ולא היה לו חולה כלל וי"ל

דדומיא דיוה"כ קתני דאסור אף על גב דהיה לו חולה וא"ת והא על כרחיך לא הוה לגמרי דומיא דיוה"כ דבשבת אם לא הבריא מותר אפי׳ לרבי יהודה וי״ל דבמקום ששייך חיוב קא מדמה שבת ליוה"כ כדתני אע"פ שמתחייב בנפשו:

כגון

ליומא ונסבין חבריא למימר שרי רבי מאיר בי שרי כגון

באלו נערות (דף לד:) ובב"ק בפרק מרובה (דף עא.) ושמרתם את השבת כי קדש וגו' [שמות לא] (א) מה קדש אסור באכילה אף מעשה שבת אסורים באכילה יכול אפילו בשוגג ת"ל מחלליה מות יומת [שם] במזיד אמרתי ולא בשוגג: **ונוקמה במזיד ור"מ היא.** דאמר אסורה ליומא: **מה יום הכפורים כו'**. לא יאכל בו ביום דהא יום עינוי הוא: ונוקמה כר' יוחנן הסנדלר דאמר כו'. לא יאכל בו ביום לא הוא ולא אחרים. ואית דמפרשי דהאי במזיד לא יאכל דרבי מאיר ובשוגג לא יאכל דרבי יהודה לא יאכל הוא אבל לאחרים שרי והאי אסורה באכילה ליומיה דקאמר רב נמי לדידיה קאמר אבל לאחריני שרי ולאו מילתא דהא דומיא דיום הכפורים קתני דלא שנא לו ולא שנא לאחרים אסור ועוד אסורה באכילה ליומא לגמרי משמע: כי מורי להו רב לסלמידיה. במבשל בשבת הוראה ביחיד מורי להו כרבי מאיר דמיקל: בפירקא. ביום השבת ברבים: **וכי חימא חנא בפירקיה חנא קמיה**. ברבים היה שונה משנה זו ביום הדרשה וחייש רב לעמי הארץ שלא ישמעו קולו: אטו. בני הכנסת הבאים לשמוע מה שהיה רב דורש: ל**תנא לייתי**. כלומר^{ש)} הם מטין אוזן לשמוע מן התלמידים היושבים שם ושונין איש משנתו לעלמו: **ואמורא.** שהיה טומד בפני רב ומשמיע לרבים מה שראש הדרשה לוחש לו אליו היו שומעין: **עד כאן לא קשרי ר"מ אלא במבשל**. בשוגג דכיון דאיסור שבת ליכא דשוגג הוא איסור מוקצה נמי ליכא דמעיקרא הוי חזי לכוס חיה: אבל שוחט. בשוגג נהי דאיסור שבת ליכא משום מוקצה מיהא אסורה דבין השמשות לא הויא חזיא לכוס. כל אכילה שלא כדרכה קרי כוסס כמו (ברכות דף לו.) הכוסס את החיטין הכוסס את האורז כס פילפלי ביומא דכפורי (שם דף לו:): הא ר"מ שרי. מדאילטריך לאוקמה כרבי יהודה מכלל דקסבר רב דר"מ שרי:

רבי יהודה היא הא רבי מאיר

רבינו גרשום הנרות של מתכת מטלטלין כו'. והא הכא בנרות של מתכת של זהב ושל כסף ושל נחשת אין . בו משום מיאוס וקאמר שהדליקו בו באותה שבת: שאני הכא דדחייה בידים שאני הכא דדריה בידים כלומר דלא רצה לנגוע בו כלל אבל במקום אחר הוא אומר דמוחר ולאו הלכה זה כמותו ^(†) דאמר אסור באכילה ליומיה אלא מהלכה דמרשל כלומר יאכל במוצאי שבת אבל יאכל במוצאי שבת אבל שבת עצמה אסור וכך ונוקמה במזיד ורבי מאיר . כלומר מחויח׳ דאומר ששחט במזיד ורבי מאיר . דהוא א' במזיד לא יאכל לא ס״ד דקתני במתנית׳ (דאמר) השוחט בשבת ייוה"כ ודומיא דיוה"כ (לאיסור) [ל"ש מזיד אכילו ה"ג לא אכיל: ומי ור' יהודה. והא מתנית' אע"פ שמתחייב בנפשו [קתני] ל) במזיד בשוגג שחיטתו כשרה ויכול לאוקומי כר׳ יהודה: . יוחנן הסנדלר קא מפליג וכר׳ הכא שחיטתו כשרה לא שוא לו ולא שוא לאחרים כלומר שמותרת למוצאי שבת אפי' מזיד ולא יכול לאקומי כר' יוחנז . הסנדלר: משום דסבירא ליה כרבי יהודה ותנא הוא חוי כר׳ מאיר לטיל . סבר ליה כרבי יהודה וכו': ומי מרר לה רר רררי מורי וכו׳ כלומר וכך הלכה . כרבי מאיר ומ"ט משתיק טעמא דמשתיק . דתנא בפרקא תנא קמיה כולי עלמא כלומר בפני עמי הארץ משום קילותא דע"ה כו"ע לתנא בלשון הקודש צייתי לאמורא צייתי כלומר למתרגם אמר רב נחמן שוחט תנא קמיה דמשום הכי משתיק אותו וכו' אלא במבשל ראוי לכוס כלומר בלשון . לטז משייר ארל שוחט דבשחיטה קיימי ושחיטה

א) נראה דנ"ל אלא הא ם) באמריען דאסורה באכילה ליומא ר"י הוא שמעיען לה מהלכה דמבשל כלומר וכו׳. ב) נ"ל הכי קאמר אע"פ דבמזיד מתחייב בנפשו הכא לכשוגג וכו'.

אסורה ריוח. לא